

BETÆNKNING**Afgivet af udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke****vedrørende**

Forslag til: Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om folkeskolen
(Ændringer af regler om undervisningens indhold, organisering, tilrettelæggelse, elevantal, social kontaktordning og skolelederuddannelse)

FremSAT af Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Sofia Geisler, Inuit Ataqatigiit, formand
Medlem af Inatsisartut Doris Jakobsen Jensen, Siumut, næstformand
Medlem af Inatsisartut Mariia Simonsen, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Nivi Olsen, Demokraatit
Medlem af Inatsisartut Mette Arqe-Hammeken, Naleraq

Udvalget har efter 1. behandlingen den 5. oktober 2021 under EM2021 gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Nærværende forslag søger at foretage ændringer i loven om folkeskolen på seks områder. Konkret består de foreslåede ændringer i en bemyndigelse til at fastsætte regler om reduktion af det maksimale antal elever i en klasse, udskillelse af faget historie fra faget samfundsfag, således at historie fra august 2023 bliver et selvstændigt fag samt regulering af fagområdet lokale valg, så disse bliver færre og mere konkrete med særligt fokus på de praktisk-musiske fag. Derudover foreslås der en præcisering af teknologiforståelse, således at IT, digital dannelse og færden integreres i alle fag, hvor dette findes naturligt. Naalakkersuisut foreslår ydermere en lovfæstelse af en social kontaktordning på skoler og fastsættelse af krav om ledelsesuddannelse for skoleledere.

2. Høringssvar

De afgivne høringssvar er vedlagt lovforslaget, hvilket er i overensstemmelse med formkravene opstillet af Inatsisartuts Formandskab.

3. Spørgsmål

Udvalget har til brug for udvalgets behandling af forslaget anmodet Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke om at besvare en række spørgsmål. Kopi af udvalgets

spørgsmål og tilhørende besvarelse er vedlagt nærværende betænkning som bilag. Besvarelserne vil i nødvendigt omfang blive inddraget under udvalgets behandling af forslaget.

4. Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget bemærker, at Naalakkersuisut med nærværende forslag, vil sikre det nødvendige hjemmelsgrundlag for flere forslag som har været drøftet i Inatsisartut de seneste år. Til behandlingen af nærværende forslag gennemgås de enkelte dele i forslaget punktvis.

4.1 Elevantal

Med nærværende forslag gives der mulighed for, at Naalakkersuisut kan fastsætte regler om reduktion af det maksimale antal elever i en klasse, såfremt der er afgørende hensyn til elevernes trivsel og læring, der taler for dette. I den nugældende Inatsisartutlov om folkeskolen fremgår det alene, at elevtallet ved skoleårets begyndelse ikke må overstige 26 elever. Forslaget sikrer altså hjemmel til, at Naalakkersuisut kan udstede en bekendtgørelse på området.

Udvalget bemærker, at bestemmelsen er en kan-bestemmelse, hvilket betyder, at der ikke er krav til Naalakkersuisut om udstedelse af en bekendtgørelse, før Naalakkersuisut finder dette nødvendigt. Udvalget konstaterer på baggrund af Naalakkersuisuts besvarelse af udvalgets spørgsmål, at der ikke på nuværende tidspunkt foreligger et bestemt tidspunkt for udnyttelsen af bestemmelsen om at udarbejde en bekendtgørelse omkring elevantal.

I sin besvarelse af udvalgets spørgsmål forklarer Naalakkersuisut, at en vurdering af hensyn, der kan ligge til grund for krav om reduktion af elevantal, kan drøftes med kommunerne og andre relevante interessenter, hvilket blandt andet kan ske igennem løbende dialog ved møder, konferencer, rådgivning og lignende. Naalakkersuisut skriver endvidere til spørgsmålet om, hvorvidt aktører skal melde ind med behov, eller om beslutningen om hensyn, der kan ligge til grund for krav om reduktion tages af Naalakkersuisut selv:

”Spørgsmålet forudsættes at blive nærmere afklaret i forbindelse med den administrative regelfastsættelse, som forventes at ske i tæt dialog med kommunerne, hvilket i øvrigt er en generel forudsætning med henblik på at sikre en koordineret og effektiv tilgang til udfordringerne på folkeskoleområdet.”

(Udvalgets fremhævning)

Udvalget finder dette svar tilfredsstillende.

Udvalget er opmærksom på, at en reduktion i elevantal i de enkelte klasser kan betyde et behov for at ansætte yderligere lærere på de enkelte skoler. I sin besvarelse til udvalget skriver Naalakkersuisut, at et spørgsmål om, hvorvidt der følger penge med i forbindelse med oprettelse af flere klasser som konsekvens af en reduktion af elevantal i enkelte klasser;

”(...) i givet fald vil indgå som et naturligt element i forhandlingerne med kommunerne i forbindelse med en sådan administrativ regulering”

Udvalget har tiltro til, at Naalakkersuisut i samarbejde med kommunerne kan komme

frem til et resultat som er tilfredsstillende for både Selvstyret og skolerne, og at der ikke gås på kompromis med børnenes tarv og krav på læring.

4.2 Historie som selvstændigt fag

Udvalget bemærker, at forslaget indeholder en ændring i lovens kapitel 4 om undervisningens indhold, organisering og tilrettelæggelse. Ændringen vil betyde, at fagområdet kultur og samfund, nu vil indeholde historie som selvstændigt fag. Med den nugældende lovgivning indgår historie i faget samfundsfag, og er dermed ikke et selvstændigt fag. Udvalget ser med tilfredshed på denne bestemmelse, idet der i flere år har været kritik af elevernes kendskab til Grønlands historie.

I relation til det kommende arbejde med at etablere historie som selvstændigt fag i folkeskolen, vil udvalget henlede Naalakkersuisuts opmærksomhed på vigtigheden i prioriteringen af fagene, på fagområdet kultur og samfund, idet konsekvensen af bestemmelsen må forventes at være færre timer til fagene samfundsfag, religion og filosofi.

Udvalget kan konstatere, at nærværende bestemmelse først træder i kraft i august 2023. Dette bunder i behov for ændringer i bekendtgørelsen om trinmål, fagformål og læringsmål for folkeskolens fag og fagområder og bekendtgørelsen om den afsluttende evaluering i folkeskolen. Derudover vil der blandt andet være arbejde med at ændre læreplaner og undervisningsmateriale. Naalakkersuisut oplyser i svar til udvalget, at:

”Uddannelsesstyrelsen har påbegyndt arbejde med udarbejdelse af reviderede fagformål og læringsmål for alle fag og fagområder. Fagformål og læringsmål for det nugældende fag samfundsfag, som i dag også omfatter historie, vil blive opdelt i henholdsvis samfundsfag og historie så fagenes særskilte profiler bliver tydeligere.”

I relation til ovenstående konstaterer udvalget, at udskillelsen af historie til et selvstændigt fag ikke er ensbetydende med, at der skal afholdes prøver i faget. Dog noterer udvalget sig, at en tilføjelse af faget historie i bekendtgørelsen om den afsluttende evaluering i folkeskolen, vil betyde, at departementet for uddannelse vil kunne bestemme, om der afholdes skriftlige prøver i blandt andet faget historie.

Afslutningsvis bemærker udvalget med glæde, at nærværende bestemmelse vil gælde for alle trin i folkeskolen.

4.3 Lokale valg

Udvalget ser med glæde på formålet om særligt at styrke de praktisk-musiske fag i folkeskolen. I Danmarks Evalueringsinstituts (EVA) evalueringsrapport fra 2015 med titlen ”Grønlands folkeskole” beskrives fagområdet lokale valg således:

Fagområdet lokale valg, der dækker over alle de praktisk-musiske fag, er tænkt som et område, hvor skolen kan trække på lokale resourcepersoner og den lokale kultur, og der er derfor lagt op til, at skolebestyrelserne foreslår, og kommunalbestyrelserne godkender, de konkrete læreplaner for disse fag.

(Udvalgets fremhævning)

Udvalget kan konstatere ud fra nærværende forslags bemærkninger, såvel som konklusioner fra evalueringsrapporten, at dette ikke er sket. Udvalget vil hertil påpege, at det i evalueringsrapporten fremgår, at flere skoler giver udtryk for, at faget lokale valg er for ukonkret, og at man mister en del af fagligheden i de enkelte fag som indgår i lokale valg. Samtidig fremgår det af nærværende forslags bemærkninger, at ingen kommunalbestyrelser har udarbejdet læreplaner for faget.

Det er udvalgets klare opfattelse, at lovgivningen skal være anvendelig i praksis. Derfor anser udvalget også ændringen af bestemmelsen om lokale valg for nødvendig. Udvalget vil dog anbefale Naalakkersuisut, at der efter en årrække med den nye bestemmelse, udarbejdes en evaluering, så Naalakkersuisut sikrer, at bestemmelsen faktisk lever op til de ønskede mål.

Udvalget bemærker, at ikke alle fagene på det praktisk-musisk fagområde er obligatoriske for alle trin i folkeskolen. For en visuel forståelse heraf, har udvalget udarbejdet nedenstående tabel.

Tabel 1: Oversigt over obligatoriske fag, tværfaglige forløb og valgfag fordelt på trin for fagområdet lokale valg			
Trin	Obligatoriske fag:	Tværfaglige forløb i:	Valgfag:
Yngstetrinnet	- Idræt - Kunst	Musik samt Håndværk og Design	
Mellemtrinnet	- Kunst - Idræt - Håndværk og Design - Musik - Hjemkundskab	Musik samt Håndværk og Design	
Ældstetrinnet	- Idræt - Hjemkundskab		- Kunst - Håndværk og Design - Musik - Teknologiforståelse - Lokale muligheder

Tabel 1 viser, at der for yngstetrinnet for lokale valg indgår idræt og kunst som obligatoriske fag. Udvalget konstaterer, at baggrunden for det begrænsede antal obligatoriske fag bunder i et ønske om ikke at have for mange fag på dette trin. For mellemtrinnet er der væsentlig flere obligatoriske fag. Ældstetrinnet har, som yngstetrinnet færre fag, men har til gengæld mulighed for at tage valgfag. Udvalget noterer sig, at idræt er det eneste fag, under lokale valg, som er

obligatorisk på alle trin.

Udvalget mener, at ovenstående fordeling er fornuftig, og er af den opfattelse, at indholdet i fagområdet lokale valg forventeligt vil afbøde nogle af de udfordringer som skolerne og kommunerne har haft.

Tabel 2: Oversigt over inddeling af fag og discipliner under fagområdet "det praktisk-musiske område"	
Det praktisk-musiske område	
Fag:	Disciplin:
Hjemkundskab	
Musik	Sang
	Bevægelse
	Drama
Idræt	Udeliv
Kunst	Arkitektur
Håndværk og Design	Sløjd
	Håndarbejde

Det er udvalgets forståelse af tabel 2, at der nu bliver mere klare rammer for, hvad de enkelte fag skal indeholde. Udvalget noterer sig, på baggrund af Naalakkersuisuts besvarelse, at de enkelte discipliner ikke skal anses som udtømmende for faget, men at disse skal medinddrages i de enkelte fag.

4.4 Teknologiforståelse

Udvalget anser det for positivt, at teknologiforståelse, digital færden og digital dannelse præciseres i folkeskoleloven. Udvalget glæder sig også over, at Naalakkersuisut vil sørge for at disse discipliner indgår i læreplanerne, således at skolerne får klare rammer, og ikke skal være i tvivl om, hvornår IT skal inddrages i undervisningen. Udvalget har tiltro til at skolerne såvel som lærerne ved, hvornår IT er en naturlig del af undervisningen.

4.5 Social kontaktordning

Udvalget bemærker, at der i kommentaren på høringssvaret fra Kommuneqarfik Sermersooq fastslås, at den eller de personer, der varetager den sociale kontaktordning godt kan dække flere skoler på en gang. Udvalget finder dette positivt, da rekruttering af relevant arbejdskraft kan være en udfordring. Udvalget anser derfor også de brede krav til kvalifikation som en større sikkerhed for, at skolerne får ansat den eller de helt rigtige personer til at varetage den sociale kontaktordning.

I årene 2012-2015 fandtes projektet "Skolefe". Projektet gjorde det muligt for skoler at søge om penge til aktiviteter og aflønning af en person på timelærerløn. Udvalget kan forstå på Naalakkersuisut, at skolefeer på nogle skoler blev afløst af en socialrådgiverordning. Udvalget ser ligheder mellem forslagens sociale kontaktordning og skolefeordningen, idet målene i store

træk er ens; at sikre støtte og omsorg til børn og unge, som ikke er af faglig karakter. Udvalget konstaterer, at en af de væsentlige forskelle mellem den sociale kontaktordning og skolefeordningen er, at den sociale kontaktordning bliver obligatorisk ved vedtagelsen af nærværende forslag, samt at der stilles uddannelsesmæssige krav til de, der varetager opgaven.

Der har tidligere været et forslag på dagsordenen i Inatsisartut, der har visse ligheder med den sociale kontaktordning (EM2020/54). Det daværende forslag blev positivt modtaget af Inatsisartutmedlemmerne og det daværende Naalakkersuisut. Udvalget kan kun tilslutte sig Naalakkersuisuts ønske om at styrke elever, og hjælpe dem med de udfordringer, som kan vanskeliggøre deres muligheder for at opnå et tilfredsstillende folkeskoleforløb.

4.6 Skolelederuddannelse

Mulighederne for at tage skolelederuddannelsen inden for tre år fra ansættelsestidspunktet finder udvalget positivt. Det viser en vis fleksibilitet i forhold til mulige rekrutteringsudfordringer. I den nugældende lov er skolelederuddannelse frivilligt, og gennemføres af skoleledere, som er motiverede for dette, og som finder tid og overskud hertil. En ændring af loven, vil som konsekvens betyde at skoleledere, skal være forberedte på at studere ved siden af arbejdet som skoleleder, såfremt de ikke har en skolelederuddannelse i henhold til fastsatte regler af Naalakkersuisut efter samråd med kommunalbestyrelserne.

Udvalget er opmærksom på, at ændringen ikke vil være gældende for skoleledere, der allerede er ansat som skoleledere inden bestemmelsens ikrafttræden. Idet bestemmelsen først træder i kraft 1. januar 2023, vil personer som ansættes indtil da ikke være omfattet af denne.

Udvalget konstaterer desuden, at Naalakkersuisut er forpligtet til at udarbejde en bekendtgørelse på området, hvor der fastsættes regler om en skolelederuddannelse. Det fremgår desuden, at Naalakkersuisut skal inddrage kommunalbestyrelserne, da de er arbejdsgivere for skoleledere. Det er udvalgets opfattelse, at denne konstellation vil give det bedste udbytte.

4.7 Ændringsforslag fra Naalakkersuisut

Udvalget konstaterer, at Naalakkersuisut har fremlagt ændringsforslag forud for andenbehandlingen. Udvalget noterer sig, at ændringsforslaget udelukkende er rettelser og præciseringer af den grønlandske udgave af forslaget.

5. Forslagets økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvenser ved forslagets realisering er beskrevet under forslagets almindelige bemærkninger.

Det er her anført, at den sociale kontaktordning ”*anslås at medføre en merudgift på 400.000 kr. per socialrådgiver, eller anden lønudgift afhængig af den pågældendes faglige baggrund og kvalifikationer*”.

For skolelederuddannelse anslås de økonomiske konsekvenser at medføre en merudgift på 576.000 kr. for kommunerne til sammen.

Der forventes ikke at være økonomiske konsekvenser for de resterende fire dele af forslaget. Udvalget har således tillid til, at Naalakkersuisut har undersøgt dette spørgsmål grundigt, og at ingen mulige afledte økonomiske konsekvenser vil kunne forekomme for de resterende dele af forslaget. Skulle de bestemmelser, som angives ikke at medføre økonomiske konsekvenser, mod forventning alligevel vise sig at medføre yderligere udgifter for de offentlige kasser, vil disse udgifter skulle afholdes inden for de i forvejen afsatte bevillinger, hvilket i givet fald må medføre nedprioritering af andre tiltag.

6. Udvalgets indstillinger

Et enigt udvalg indstiller Naalakkersuisuts ændringsforslag til vedtagelse.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Sofia Geisler
Formand

Doris Jakobsen Jensen
Næstformand

Mariia Simonsen

Nivi Olsen

Mette Arge-Hammeken